

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 138g/2016

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din
Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție și
a art. 12² din Codul de procedură civilă
(hotărârile explicative și avizele consultative ale Curții Supreme de Justiție)

CHIȘINĂU
22 noiembrie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Tudor PANȚÎRU,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dnei Ana Florean, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 18 noiembrie 2016,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 22 noiembrie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolelor 2 lit. c) și d), 16 lit. d) și a sintagmei „și adoptă hotărâri cu caracter explicativ” din articolul 16 lit. c) al Legii nr. 789 din 26 martie 1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, precum și a articolului 12² din Codul de procedură civilă, ridicată de avocatul Doina-Ioana Străisteanu și avocatul stagiar Alina Calugher în dosarul nr. 2r-2374/16, aflat pe rolul Curții de Apel Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 18 noiembrie 2016 de către completul de judecată (Nelea Budăi, Ion Muruianu și Valeri Efros) din cadrul Curții de Apel Chișinău, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 9 septembrie 2016, SC „Iutad-Comerț” SRL și ÎI „Nistor Maria” au depus la Judecătoria Centru, mun. Chișinău, o acțiune civilă împotriva părților Rodica Cîrlan și SC „SVS-RECPRIM” SRL și intervenienților accesorii SA „APĂ CANAL” și ÎI „Anișoara Burlac” cu privire la constatarea încălcării dreptului de proprietate și repararea prejudiciului cauzat.

4. La 13 septembrie 2016, cererea de chemare în judecată a fost restituită, pe motiv că a fost depusă cu încălcarea competenței teritoriale.

5. La 16 septembrie 2016, SC „Iutad-Comerț” SRL și ÎI „Nistor Maria” au înaintat aceeași acțiune la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău.

6. La 21 septembrie 2016, Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, a emis încheierea prin care a acceptat spre examinare cererea de chemare în judecată.

7. În același timp, la 27 septembrie 2016, SC „Iutad-Comerț” SRL și ÎI „Nistor Maria” au contestat în ordine de recurs încheierea Judecătorei Centru, mun. Chișinău, din 13 septembrie 2016. Aceștia au solicitat casarea încheierii Judecătorei Centru, mun. Chișinău, și emiterea unei decizii de admitere spre examinare a cererii de chemare în judecată.

8. În cadrul procedurii de recurs, reprezentanții SC „Iutad-Comerț” SRL și ÎI „Nistor Maria”, Doina-Ioana Străisteanu și Alina Calugher, au înaintat instanței de judecată un demers cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 2 lit. c) și d), art. 16 lit. d) și a sintagmei „și adoptă hotărâri cu caracter explicativ” din art. 16 lit. c) din Legea nr. 789 din 26 martie 1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, precum și a art. 12² din Codul de procedură civilă.

9. Prin încheierea din 15 noiembrie 2016, instanța de recurs a admis demersul și a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării în adresa Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr. 78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 114 Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

Articolul 116 Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.”

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 789 din 26 martie 1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție (republicată, M.O., 2013, nr. 15-17, art. 64) sunt următoarele:

Articolul 2 Atribuțiile Curții Supreme de Justiție

„Curtea Supremă de Justiție:

- a) judecă, ca instanță de recurs, cauzele în materie civilă, de contencios administrativ, penală sau în alte materii în condițiile legii procesuale;
- b) sesizează, din oficiu sau la propunerea instanțelor judecătorești, Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității actelor juridice;
- c) **generalizează practica judiciară** și analizează statistica judiciară proprie;
- d) **dă explicații din oficiu în chestiunile de practică judiciară ce nu țin de interpretarea legilor și nu au caracter obligatoriu pentru judecători;**

e) exercită, în limitele competenței sale, atribuții ce derivă din tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;

f) exercită alte atribuții conform legii.”

Articolul 16 Competența Plenului Curții Supreme de Justiție

„Plenul Curții Supreme de Justiție:

b) sesizează din oficiu sau la propunerea altor instanțe judecătorești Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității actelor juridice;

c) examinează rezultatele generalizării practicii judiciare și **adoaptă hotărâri cu caracter explicativ;**

d) **întru asigurarea uniformizării practicii judiciare, emite, la solicitarea instanțelor judecătorești, avize consultative în cazul apariției problemelor legate de aplicarea legii;**

e) constituie, după caz, colegii conform categoriilor de cauze, determină durata activității lor;

f) confirmă componentele colegiilor;

g) confirmă componența Consiliului Științific Consultativ;

i) aprobă Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Curții Supreme de Justiție, îl modifică și îl completează;

j) exercită alte atribuții prevăzute de lege.”

12. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (republicat, M.O., 2013, nr. 130-134, art. 415) sunt următoarele:

Articolul 12² Avizele consultative ale Plenului Curții Supreme de Justiție

„(1) Dacă în procesul judecării pricinii într-o instanță de judecată se atestă dificultăți la aplicarea corectă a normelor de drept material sau procedural, instanța de judecată solicită Plenului Curții Supreme de Justiție, din oficiu sau la cererea participanților la proces, să emită un aviz consultativ cu privire la modul de punere în aplicare a legii. Avizul consultativ se publică pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

(2) În cazul în care instanța de judecată respinge demersul participanților la proces privind solicitarea unui aviz consultativ din partea Plenului Curții Supreme de Justiție, aceasta va emite o încheiere nesusceptibilă de recurs.

(3) În cazul în care decide respingerea solicitării, Plenul Curții Supreme de Justiție emite o încheiere motivată irevocabilă care se publică pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

(4) Avizul consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție nu mai este obligatoriu pentru Curte în cazul în care ulterior se modifică legea sau se schimbă modul de punere în aplicare a acesteia.

(5) Până la emiterea avizului consultativ al Plenului Curții Supreme de Justiție judecarea pricinii se amână.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

13. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorii pretind că hotărârile explicative și avizele consultative ale Curții Supreme de Justiție sunt tratate de către instanțele judecătorești drept reguli normative superioare legilor organice, fiind aplicate direct în procesul judiciar.

14. Autorii susțin că aplicarea acestora generează o imixtiune a Curții Supreme de Justiție în realizarea actului de justiție de către instanțele judecătorești ierarhic inferioare.

15. Potrivit autorilor excepției, prevederile contestate din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție și Codul de procedură civilă încalcă articolele 4, 7, 8, 15, 20, 66, 114 și 116 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Legii nr. 789 din 26 martie 1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, precum și a Codului de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

18. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de avocatul Doina-Ioana Străisteanu și avocatul stagiar Alina Calugher în dosarul nr. 2r-2374/16, care se află pe rolul Curții de Apel Chișinău, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

19. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de relevanța prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

20. Curtea constată că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie unele prevederi ale Legii cu privire la Curtea Supremă de Justiție și ale Codului de procedură civilă în partea ce ține de hotărârile explicative și avizele consultative ale Curții Supreme de Justiție.

21. Autorii consideră că normele contestate aduc atingere articolelor 4, 7, 8, 15, 20, 66, 114 și 116 din Constituție.

22. Curtea menționează că dispozițiile art. 116 alin. (1) din Constituție instituie **principiul independenței judecătorilor, fără de care este imposibilă o activitate autentică de înfăptuire a justiției**. Realizarea principiului independenței judecătorului, pus la baza autonomiei autorității judecătorești, se asigură inclusiv prin procedura de înfăptuire a justiției.

23. În jurisprudența sa constantă Curtea a menționat că judecătorii trebuie să beneficieze de libertate neîngrădită pentru a soluționa cauzele în mod imparțial, potrivit convingerilor lor și propriului mod de interpretare a faptelor, precum și în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

24. În Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016, Curtea a menționat că:

„97. Independența judecătorilor este unul dintre principiile fundamentale de organizare și realizare a justiției. În aplicarea legii, independența judecătorilor exclude noțiunea de ierarhie, subordonare. Având rolul de a soluționa litigiile în mod obiectiv, conform legii, și fiind o putere prin ei înșiși, judecătorii nu pot primi ordine, instrucțiuni sau sugestii de nici un fel cu privire la activitatea lor judiciară, nici din interiorul, nici din afara sistemului judiciar. Principiile internaționale statuează în mod explicit că judecătorii trebuie să ia decizii în deplină libertate și să acționeze fără restricție și fără a fi obiectul unor influențe, incitări, presiuni, amenințări sau intervenții nelegale, directe sau indirecte, indiferent din partea cărei persoane vin și sub ce motiv. Judecătorul, în calitate de deținător al autorității judecătorești, trebuie să-și poată exercita funcția sa în deplină independență în raport cu toate constrângerile/forțele de natură socială, economică și politică și chiar în raport cu alți judecători și în raport cu administrația judecătorească.

98. [...] judecătorii trebuie să dispună de suficientă putere și să fie în măsură a și-o exercita în vederea îndeplinirii atribuțiilor. Independența judecătorului implică cerința soluționării litigiilor fără nici o ingerință, inclusiv din partea instanței ierarhic superioare.”

25. Cu referire la caracterul și forța juridică a recomandărilor Curții Supreme de Justiție, în Hotărârea nr. 21 din 22 iulie 2016, Curtea a subliniat că asemenea „recomandări/explicații” **în mod individual nu pot sta la baza unei hotărâri judecătorești**, care urmează a fi întemeiată exclusiv pe prevederile legale.

26. În speță, Curtea observă că **încheierea prin care a fost restituită cererea de chemare în judecată nu este întemeiată pe nici o recomandare a Curții Supreme de Justiție**.

27. Mai mult, părțile s-au conformat cerințelor încheierii Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, și au depus o nouă cerere de chemare în judecată la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău.

28. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate este nefondată, motiv pentru care urmează a fi respinsă.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate:

- a articolului 2 lit. c) și d), a articolului 16 lit. d) și a sintagmei „și adoptă hotărâri cu caracter explicativ” de la lit. c) a articolului 16 al Legii nr. 789 din 26 martie 1996 cu privire la Curtea Supremă de Justiție;

- a articolului 12² din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225-XV din 30 mai 2003, ridicată de avocatul Doina-Ioana Străisteanu și avocatul stagiar Alina Calugher, în dosarul nr. 2r-2374/16, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău, 22 noiembrie 2016
DCC nr. 88
Dosarul nr. 138g/2016*